

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว : กรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม

Guidelines For The Development Of Green Office
Operations : Case Studys Kamphaengphet
Rajabhat University And Pibulsongkram Rajabhat
University

พิกุล อินไฟ¹

Pikul inphai

สมชัย วงษ์นายะ²

Somchai Wongnaya

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว 2) หาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว 3) ประเมินแนวทางพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากรสายวิชาการ และบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ปฏิบัติงานในปี 2563 จำนวน 1,379 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 579 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินแนวทาง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²รองศาสตราจารย์, ดร. สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว พบว่า มีการให้ความรู้แก่บุคลากรเกี่ยวกับมาตรการการใช้ไฟฟ้าในสำนักงาน จัดการความน่าอยู่ของสำนักงาน และกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อมจากผู้บริหารระดับสูง พร้อมทั้งเผยแพร่ให้บุคลากรรับทราบ ส่วนปัญหาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว พบว่า การประชุมทบทวนนโยบายสิ่งแวดล้อมไม่ดำเนินการต่อเนื่อง การใช้พลังงานทดแทนในสำนักงานยังไม่ทั่วถึง และผู้รับผิดชอบด้านการจัดซื้อจัดจ้างขาดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน (2) แนวทางแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว พบว่ามีแนวทางที่สำคัญ ได้แก่ 1) บุคลากรการจัดการสิ่งแวดล้อมเข้ากับการดำเนินงานตามพันธกิจของสำนักงานและมหาวิทยาลัย 2) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการนำเสนอมาตรการหรือแนวคิดที่ช่วยประหยัดพลังงานและทรัพยากร 3) เพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการการใช้ทรัพยากรและพลังงาน และ 4) จัดอบรมให้ความรู้ เรื่อง การลดปริมาณขยะในสำนักงานและสร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า จัดกิจกรรมโดยกำหนดตารางปฏิบัติงานประจำปีในระดับหน่วยงานและมหาวิทยาลัย (3) การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พบว่า แนวทางทั้งหมดผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมากขึ้นไป

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา การดำเนินงาน สำนักงานสีเขียว

Abstract

The purposes of this research were: 1) Study the condition and rector of the Green Office 2) Find a rector for green area development 3) Rector for development Academic nominees and supporting nominees Kamphaeng Phet Rajabhat University and Pibulsongkram Rajabhat University may be in 2020. A sample of 1,379 people, totaling 579 people, challenged the challenge. structured interview and assessment form Data were analyzed by calculating percentage, mean, standard deviation. and content analysis. The results of the

research revealed that (1) the operating conditions of the green office showed that personnel were educated about the measures to use electricity in the office. Manage the livability of the office and set environmental policies from senior management and disseminate to personnel As for the problems with the operation of the Green Office, it was found that the environmental policy review meeting did not proceed continuously. The use of renewable energy in the office is not yet thorough. and those responsible for procurement lack knowledge, understanding, and experience in working; (2) guidelines for developing green office operations It was found that there were important approaches: 1) integrating environmental management into the implementation of the missions of the offices and universities; 2) Support personnel participation in presenting measures or ideas that save energy and resources; 3) Increase public relations on measures for using resources and energy; and 4) Organize training sessions on reducing the amount of waste in the office and creating Consciousness in using resources wisely Organize activities by setting an annual work schedule at the department and university level. (3) Appropriateness assessment possibility and usefulness, it was found that all approaches passed the assessment criteria at a higher level.

Keywords: development guidelines, operation, green office

บทนำ

ด้วยปัญหาใหญ่ของโลกที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาโลกร้อน ปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ ตลอดจนปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศที่ไม่สามารถคาดเดาได้ เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่

จำกัดไปอย่างสิ้นเปลืองและขาดความตระหนัก เพื่อบรรเทาและชะลอการสูญสิ้นของพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ จึงต้องมีการจำกัดปริมาณการใช้ของสิ้นเปลืองโดยการกำหนดนโยบาย และมาตรการจากภาครัฐ เพื่อสร้างความตระหนัก และหาวิธีการในการพัฒนา อนุรักษ์ และการแก้ไขฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม อันจะเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อมที่ได้ผลดีและมีความยั่งยืน

คณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศคาดการณ์ว่า ภายในปี 2030 อุณหภูมิของโลกจะเฉลี่ยสูงขึ้นเกิน 1.5 องศาเซลเซียส ซึ่งผลกระทบที่จะตามมาคือ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เลวร้ายอย่างมาก (องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก, 2564) ทั่วโลกต่างตระหนักถึงความสำคัญและร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว มีการสอดแทรกแนวคิด เรื่อง Green เข้าไปในทุกกิจกรรม รวมทั้งประเทศไทยด้วย โดยจะเห็นได้จาก ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในเรื่องของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม วิธีคิดและวิถีชีวิต การลดขยะเป็นศูนย์ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่กล่าวถึงการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สนับสนุน และส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง การพัฒนาประชาชนไทยให้มีพฤติกรรมและการกระทำเพื่อสิ่งแวดล้อมจึงจัดเป็นนโยบายสำคัญที่หน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนต่างพยายามร่วมมือกันในหลากหลายรูปแบบทั้งการสนับสนุนแหล่งทุน ระดมทรัพยากรที่จำเป็นต่าง ๆ รวมไปถึงการจัดประกวดแข่งขัน และการรณรงค์การเข้าร่วมโครงการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานภาครัฐที่สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการสร้างและพัฒนาเครื่องมือกลไกการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการโดยกระบวนการมีส่วนร่วม และริเริ่มการดำเนินงานโครงการสำนักงานสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Office) เริ่มตั้งแต่ปี 2557 ให้ความสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีโดยเฉพาะในกลุ่มสำนักงาน เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมของบุคลากรใน

สำนักงาน เพื่อลดการใช้พลังงานและทรัพยากร ลดการเกิดของเสีย และดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจสถาบันการศึกษา และเอกชน ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Green House Gases: GHG) ออกสู่บรรยากาศในทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่บุคลากรสามารถมีส่วนร่วมในการลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากภาวะโลกร้อน

พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 มาตรา 13 บัญญัติว่า สถาบันอุดมศึกษาพึงเป็นแบบอย่างให้แก่สังคมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2562) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2563-2570 โดยมีวิสัยทัศน์ คือ เตรียมคนไทยแห่งศตวรรษที่ 21 พัฒนาเศรษฐกิจที่กระจายโอกาสอย่างทั่วถึง สังคมที่มั่นคง และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2562) ด้วยเหตุนี้สถาบันอุดมศึกษาต่างก็ตระหนักถึงผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมและพยายามดำเนินการแก้ไขปัญหาให้เหมาะสม อาทิ การพัฒนามหาวิทยาลัยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว และในส่วนของสำนักงานมีการส่งเสริมให้เข้าร่วมโครงการสำนักงานสีเขียวของกรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม

รายชื่อหน่วยงานที่ผ่านการรับรองการประเมินโครงการสำนักงานสีเขียวปี พ.ศ.2557-2563 ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พบว่า มีหน่วยงานที่ผ่านการรับรองการประเมินสำนักงานสีเขียว (Green Office) ทั้งหมด 755 แห่ง มีมหาวิทยาลัยราชภัฏ 11 แห่ง จากทั้งหมด 38 แห่ง ที่ผ่านการรับรอง คิดเป็นร้อยละ 28.95 สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผ่านการประเมินและรับรองโครงการสำนักงานสีเขียว ดังนี้ ปี 2559 ได้แก่ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ระดับดีมาก (เงิน) ปี 2561 อาคารเรียนรวมและอำนวยการ (อาคาร 14) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ระดับดีเยี่ยม (ทอง) และ

ปี 2563 ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานจังหวัดกำแพงเพชร เฉลิมพระเกียรติ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ระดับดีเยี่ยม (ทอง) (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2565)

อย่างไรก็ตามการดำเนินโครงการสำนักงานสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง มีการขยายการผลดำเนินงานไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจภายในมหาวิทยาลัย และมีอีกหลายหน่วยงานที่ไม่ได้เข้าร่วมและยังไม่ผ่านการประเมินเนื่องจากการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ต้องใช้ความต่อเนื่อง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์สิ่งแวดล้อมโลกที่ผ่านมาทั้งภัยพิบัติ และปัญหาโรคระบาดที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียวในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินงาน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในสำนักงานจากการใช้ทรัพยากร พลังงานอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ มีสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพของพนักงาน ยกกระดับมาตรฐานสำนักงานให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และนำไปสู่การดำเนินการที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
3. เพื่อประเมินแนวทางพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานสำนักงานสិ
ษีเยว : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากรสายวิชาการ และ
บุคลากรสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และมหาวิทยาลัย
ราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ปฏิบัติงานในปีพ.ศ. 2563 จำนวน 1,379 คน
ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 127 คน บุคลากรสายวิชาการ จำนวน 676 คน
และบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 576 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 97 คน บุคลากรสายวิชาการ
จำนวน 248 คน บุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 234 คน รวม 579 ใช้
แบบสอบถามออนไลน์ โปรแกรม Google Form เป็นเครื่องมือในการวิจัย
เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งหนังสือถึงอธิการบดีแต่ละมหาวิทยาลัยเพื่อขอ
ความอนุเคราะห์ให้บุคลากรในสังกัดตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ
หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสិ
ษีเยว : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล
สงคราม

ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 5 คน บุคลากรสาย
วิชาการ จำนวน 5 คน และบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 5 คน มีคุณสมบัติ
อย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่ง คือ ดำรงตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วย
อธิการบดี คณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการสำนัก/สถาบัน
เป็นบุคลากรสายวิชาการหรือสายสนับสนุนที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้าน
สิ่งแวดล้อม หรือประสบการณ์ในการดำเนินงานสำนักงานสិษีเยว ใช้แบบ
สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ
ประสานทางโทรศัพท์กับผู้ให้ข้อมูลเพื่อกำหนดวันและเวลาในการสัมภาษณ์
และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 10 คน บุคลากรสายวิชาการ จำนวน 7 คน มีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่ง คือ ดำรงตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี รองคณบดี ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการสำนัก/สถาบัน เป็นบุคลากรสายวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม หรือประสบการณ์ในการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว ใช้แบบประเมินคุณภาพแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียวเป็นเครื่องมือในการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประสานกับผู้เชี่ยวชาญทางโทรศัพท์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประเมินแนวทาง ผ่านช่องทางออนไลน์ โปรแกรม Google Form วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พบว่า

1.1 สภาพการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว มีร้อยละการดำเนินการมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การให้ความรู้แก่บุคลากรเกี่ยวกับมาตรการการใช้ไฟฟ้าในสำนักงาน การจัดการความน่าอยู่ของสำนักงาน โดยจัดทำแผนผัง กำหนดพื้นที่ชัดเจนเป็นสัดส่วน เช่น พื้นที่ทำงาน พื้นที่พักผ่อน พื้นที่ส่วนรวม พื้นที่เก็บของ พร้อมมีป้ายแสดงบอกไว้ และการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อมจากผู้บริหารระดับสูง

1.2 ปัญหาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้รับผิดชอบด้านการจัดซื้อจัดจ้างขาดความรู้ ความ

เข้าใจ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน การประชุมทบทวนนโยบาย สิ่งแวดล้อมไม่ดำเนินการต่อเนื่อง และการใช้พลังงานทดแทนในสำนักงานยังไม่ทั่วถึง

2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พบว่าแนวทางที่สำคัญ ได้แก่ 1) บูรณาการการจัดการสิ่งแวดล้อมเข้ากับการดำเนินงานตามพันธกิจของสำนักงานและมหาวิทยาลัย 2) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการนำเสนอมาตรการหรือแนวคิดที่ช่วยประหยัดพลังงานและทรัพยากร 3) เพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการการใช้ทรัพยากรและพลังงาน และ 4) จัดอบรมให้ความรู้ เรื่อง การลดปริมาณขยะในสำนักงาน และสร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า จัดกิจกรรมโดยกำหนดตารางปฏิบัติงานประจำปีในระดับหน่วยงานและมหาวิทยาลัย

3. การประเมินแนวทางพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พบว่าแนวทางทั้งหมดผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมากขึ้นไป

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

1.1 สภาพการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว

1) มีการให้ความรู้แก่บุคลากรเกี่ยวกับมาตรการการใช้ไฟฟ้าในสำนักงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการประหยัดทรัพยากรและพลังงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ธีรธาดา สำเนียง และคนอื่น ๆ, 2562, หน้า

171) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเสริมสร้างการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของโรงเรียนในจังหวัดหนองคาย พบว่า สภาพปัญหาการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของโรงเรียนในจังหวัดหนองคาย มีปัญหา 3 ด้าน 16 ประเด็นปัญหา ปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของโรงเรียนในจังหวัดหนองคาย มีปัจจัย 3 ด้าน ปัจจัยสำคัญ 9 ปัจจัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนขาดการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนต่อการสนับสนุนการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของโรงเรียน ขาดกลวิธีการแปลงนโยบายการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของโรงเรียนไปสู่ปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ไม่มีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของโรงเรียนน้อยมาก ขาดหลักเกณฑ์การใช้พลังงานไฟฟ้าของโรงเรียน และครูบุคลากรด้านการศึกษา และนักเรียน ขาดโอกาสได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของโรงเรียน

2) สำนักงานส่วนใหญ่จัดการเกี่ยวกับความน่าอยู่ของสำนักงาน โดยจัดทำแผนผังของสำนักงาน กำหนดพื้นที่ชัดเจนเป็นสัดส่วน เช่น พื้นที่ทำงาน พื้นที่พักผ่อน พื้นที่ส่วนรวม พื้นที่เก็บของ และมีป้ายแสดงบอกไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มหาวิทยาลัยเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่ให้บริการนักศึกษา และผู้มาติดต่อจากภายนอก จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดพื้นที่ให้ชัดเจนเป็นสัดส่วน และมีป้ายแสดงบอกไว้เพื่อสะดวกต่อการติดต่อประสานงาน มีความเป็นระเบียบน่าอยู่ และเป็นภาพลักษณ์ที่ดีต่อบุคคลภายนอก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ปิยนุช จันทา, 2562, หน้า 70) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรต่อการจัดการพื้นที่สีเขียวของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า บุคลากรสายวิชาการมีความพึงพอใจต่อการจัดการพื้นที่สีเขียวของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการแบ่งพื้นที่ใช้สอย

3) การกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อมจากผู้บริหารระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารต้องการกำหนดกรอบในการดำเนินงานการจัดการสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ สอดคล้องกับผลวิจัยของ (อิสรี รอดทัศนาศนา, 2558, หน้า 184) ที่ได้ศึกษาปัจจัย

ความสำเร็จของการก้าวสู่มหาวิทยาลัยสีเขียว พบว่า การกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมโดยคณะผู้บริหาร ต้องมีการกำหนดนโยบายที่มีความชัดเจนในการมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของแต่ละมหาวิทยาลัย และต้องครอบคลุมประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้แก่ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การลดการใช้พลังงาน การจัดการปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การจัดการของเสีย การจัดการทรัพยากรน้ำ การปรับปรุงระบบการขนส่งการจัดการศึกษาและวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม และการสร้างความรู้ความตระหนักให้กับนักศึกษาและบุคลากร โดยต้องมีการกำหนดระยะเวลา ตัวชี้วัดและผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

1.2 ปัญหาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว

1) ผู้รับผิดชอบด้านการจัดซื้อจัดจ้างขาดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างในสำนักงานส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาตรงตามสายงาน จึงขาดความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริงในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ยุทธศักดิ์ คนบุญ, 2561, หน้า 112) ที่ได้ศึกษาการนำนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวไปปฏิบัติในภาครัฐไทย ด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า นโยบายถูกจัดทำขึ้นโดยคนกลุ่มหนึ่ง คือนักวิทยาศาสตร์หลักเกณฑ์ของนโยบายที่ถูกกำหนดขึ้นจึงเต็มไปด้วยคุณสมบัติทางวิทยาศาสตร์ แต่กลุ่มเป้าหมายกลับเป็นคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ต่างกัน คือเจ้าหน้าที่พัสดุ/เจ้าพนักงานธุรการ ที่มีพื้นฐานความรู้มาจากสายวิชาชีพ, การเงินการบัญชี, งานสารบรรณ และมีอุปนิสัยอนุรักษ์นิยม จึงขาดความสนใจต่อนโยบาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ชาติรี คนงานดี, 2563, หน้า 46) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายใต้พระราชบัญญัติและระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ให้ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติว่า การจัดซื้อจัดจ้างจำเป็นจะต้องใช้ผู้ปฏิบัติงานที่มีตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญเฉพาะในการปฏิบัติงานด้านนี้ จึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงสุด

2) การประชุมทบทวนนโยบายสิ่งแวดล้อมไม่ดำเนินการต่อเนื่อง การจัดประชุมเพื่อทบทวนนโยบายด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง คณะทำงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมยังไม่เหมาะสม/เพียงพอ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่ได้มอบหมายให้ดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อม ขาดความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินงาน จึงส่งผลให้การวางแผน ปฏิบัติตามแผน การควบคุม และการติดตามประเมินผลไม่เป็นไปตามนโยบายที่มหาวิทยาลัยกำหนด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (วราภัส สุภามูล, 2561, หน้า 6) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ด้าน Controlling (C) ได้แก่ ทางโรงเรียนไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการก่อสร้างให้เป็นไปตามกฎหมาย ขาดการติดตามประเมินผล การใช้อาคารสถานที่ ไม่ได้มีวิธีการเก็บบันทึกการประเมินการใช้อาคารสถานที่ไว้เป็นหลักฐานอย่างชัดเจนในการนำผลการประเมินมาสรุปเพื่อปรับปรุงและพัฒนา

3) การใช้พลังงานทดแทนในสำนักงานยังไม่ทั่วถึง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานของบุคลากรเป็นการปฏิบัติงานในช่วงเวลากลางวัน จึงไม่สามารถเก็บสะสมพลังงานและใช้ไปพร้อมกันได้ ประกอบกับพลังงานทดแทนยังมีข้อจำกัดหลายอย่าง ทั้งสถานที่ในการติดตั้ง ปริมาณในการผลิตไฟฟ้าไม่มีความแน่นอน และใช้งบประมาณจำนวนมากในการดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (พิชยดา จีรวรรชวงศ์, 2556, หน้า ๕-๖) ที่ได้ศึกษาต้นทุนในการใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ในบ้านที่อยู่อาศัย พบว่า การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการในครั้งนี้มีระยะเวลาของโครงการ 25 ปี ตามอายุของแผงโซลาร์เซลล์ ซึ่งโครงการไม่คุ้มค่ากับการลงทุน เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูงในการเปลี่ยนแบตเตอรี่ทุกๆ 5 ปี โดยต้นทุนแบตเตอรี่คิดเป็นร้อยละ 44 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด

2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยมีแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

2.1 บุรณาการการจัดการสิ่งแวดล้อมเข้ากับการดำเนินงานตามพันธกิจของสำนักงานและมหาวิทยาลัย แนวทางนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ (อิสรี รอดทัศนาศนา, 2558, หน้า 184-185) ที่ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการก้าวสู่มหาวิทยาลัยสีเขียว พบว่า การดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามนโยบายสิ่งแวดล้อมในแต่ละด้านควรมีการบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยในแต่ละด้าน โดยต้องครอบคลุมด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ตลอดจนการออกแบบและพัฒนาทางกายภาพของพื้นที่ภายในมหาวิทยาลัยด้านภูมิสถาปัตยกรรมที่คำนึงถึงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและลดการใช้พลังงาน

2.2 สนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการนำเสนอมาตรการหรือแนวคิดที่ช่วยประหยัดพลังงานและทรัพยากร แนวทางนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (สิรินาฏ ไชยตา, 2557, หน้า 221) ที่ได้ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรส่งผลต่อการดำเนินการสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรต่อการดำเนินการสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว ประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรกับการดำเนินการมหาวิทยาลัยสีเขียวมีความสัมพันธ์กัน

2.3 เพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการการใช้ทรัพยากรและพลังงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (สุปริชญาลี มวนานนท์, 2559, หน้า 71-72) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในสถานที่ทำงานของพนักงานบริษัทห้างขายยาตราเสือดาว พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานไฟฟ้ามีผลต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในสถานที่ทำงานของพนักงานบริษัทห้างขายยาตราเสือดาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารทางโทรทัศน์หรืออินเทอร์เน็ต ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้พนักงานมีการรับรู้ข่าวสารในระดับที่สูงขึ้นได้ โดยการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานไฟฟ้าผ่านสื่อต่าง ๆ ให้ความ

น่าสนใจ เข้าใจง่าย และหลากหลายมากขึ้น หรือการจัดการรณรงค์เกี่ยวกับการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในรูปแบบต่าง ๆ ก็จะมีส่งผลให้พนักงานมีพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในสถานที่ทำงานสูงขึ้นได้

2.4 จัดอบรมให้ความรู้ เรื่อง การลดปริมาณขยะในสำนักงานและสร้างจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า จัดกิจกรรมโดยกำหนดตารางปฏิบัติงานประจำปีในระดับหน่วยงานและมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (อมรรักษ์ สวนชุมผล, 2560, หน้า 19) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคกลาง พบว่า แนวทางในการจัดการขยะของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคกลาง มหาวิทยาลัยควรมีการจัดกิจกรรมหรือดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง การสร้างจิตสำนึกหรือความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการขยะของทุกภาคส่วนอย่างเป็นทางการ และจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง

3. การประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

การประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียวทุกด้าน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับมากขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการหาแนวทางการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว ผู้วิจัยได้ศึกษาเป็น 3 ขั้นตอน โดยเริ่มจากขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงขั้นตอนวิธีการพัฒนาแนวทาง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 นำข้อที่มีรายละเอียดสภาพการดำเนินงานน้อย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาระดับมากและมากที่สุด ในขั้นตอนที่ 1 มาทำเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากรสายวิชาการ และบุคลากรสายสนับสนุน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 15 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่กำหนดไว้ ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เชิง

เนื้อหา ในขั้นตอนที่ 2 มาสร้างเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า แนวทางพัฒนาการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว (แบบประเมินออนไลน์ โปรแกรม Google form) ซึ่งเป็นไปได้ว่าแนวทางพัฒนาการดำเนินงาน สำนักงานสีเขียว : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามในครั้งนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานสำนักงานสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ มีดังต่อไปนี้

1. มหาวิทยาลัยควรกำหนดหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการดูแล เรื่องการจัดการสำนักงานสีเขียว เพื่อเป็นต้นแบบและพี่เลี้ยงในการดำเนินงาน
2. มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจัดทำ สำนักงานสีเขียวให้กับหน่วยงานในสังกัด
3. มหาวิทยาลัยสามารถนำแนวทางพัฒนาไปกำหนดมาตรการที่ชัดเจนด้านการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว และเผยแพร่ให้บุคลากรทุกระดับ ยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบูรณาการการดำเนินงานโครงการสำนักงานสีเขียวร่วมกับชุมชนภายนอก เพื่อร่วมกันจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม
2. ควรศึกษาการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานสำนักงานสีเขียว

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกฤษฎีกา, สำนักงาน. (2562). **พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562**. เข้าถึงเมื่อ 20 ตุลาคม 2563, จาก <https://bit.ly/3Cftu6G>.
- ชาติรี คนงานดี. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายใต้พระราชบัญญัติและระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. **วารสารสารสนเทศ, 19(1)**, 37-48.
- บริหารก๊าซเรือนกระจก, องค์การ. (2564). **Climate change : กรกฎาคม 2021 อุณหภูมิโลกเฉลี่ย ร้อนที่สุดในรอบ 142 ปี**. เข้าถึงเมื่อ 11 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.https://bit.ly/3nSqVzb>.
- ปิยนุช จันทา. (2562). **ความพึงพอใจของบุคลากรต่อการจัดการพื้นที่สีเขียวของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- พิชยดา จิรวรรษวงศ์. (2556). **การศึกษาต้นทุนในการใช้ไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ในบ้านที่อยู่อาศัย**. วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทางวิศวกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธีรธาดา สำเนียง และคนอื่น ๆ. (2562). **การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของโรงเรียนในจังหวัดหนองคาย**. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 6(1)**, 161-179.
- ยุทธศักดิ์ คนบุญ. (2561). **การนำนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวไปปฏิบัติในภาครัฐไทย**. **วารสารนวัตกรรมการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, 6(2)**, 103-117.
- วรภาส สุภามูล. (2561). **การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่**. **วารสารมจร วิชาการล้ำนา, 7(1)**, 1-9.

- ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กรม. (2558). **คู่มือการประเมินสำนักงานสีเขียว (Green Office)**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
- _____. (2565). **รายชื่อหน่วยงานที่ผ่านการรับรองการดำเนินโครงการสำนักงานสีเขียว**. เข้าถึงเมื่อ 21 มิถุนายน 2565, จาก <https://bit.ly/3uURbWL>.
- สภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, สำนักงาน. (2562). **นโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2563-2570 และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2563-2565**. เข้าถึงเมื่อ 12 กรกฎาคม 2565, จาก <https://bit.ly/3CdeINN>.
- สิรินาฏ ไชยตา. (2557). **ปัจจัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรส่งผลต่อการดำเนินการสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา.
- ปริญญา ลิ้มวานานนท์. (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในสถานที่ทำงานของพนักงานบริษัทห้างขายยาตราเสือดาว**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อมรรักษ์ สวนชูผล. (2560). **การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตภาคกลาง**. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 12(3), 11-21.
- อิสรี รอดทัศนาศ. (2558). **มหาวิทยาลัยสีเขียว**. วารสาร มฉก.วิชาการ, 18(36), 171-188.